
GAZETA FILOZOFICZNA

WYDAWANA PRZEZ GRUPĘ FILOZOFÓW KLASY VI A – WARSZAWA – NR 1 – 12 LUTEGO 2021

WIELKA ENCYKLOPEDIA FRANCUSKA

Jej twórcami byli Denis Diderot i Jean d’Alembert, a współpracownikami Wolter i Jan Jakub Rousseau.

Encyklopedia powstawała w latach 1751–1777; składała się z kilkunastu tomów. Była sumą wiedzy Oświecenia, szerzyła naukowy światopogląd, walczyła z zabobonami i nietolerancją.

Nie można jej jednak uznać za typową naukową syntezę, od czego stronili z resztą sami encyklopedyści, ale za próbę skoordynowania całej ludzkiej wiedzy, dokonania bilansu dorobku cywilizacji materialnej, a także stanu rzemiosł, technik, mód, stylów. W tym dziele, niejako między wierszami, nawoływano między innymi do poszanowania praw człowieka, a także wywyższano zalety ludu jako najpożywniejszego, najpracowitszego i najcenniejszego elementu społeczeństwa.

Pełny tytuł tego dzieła brzmi:

Jean-Jacques Rousseau

NIEBEZPIECZNA KSIĄŻKA ROUSSEAU

Jean-Jacques Rousseau urodził się 28 czerwca 1712 roku w Genewie w Szwajcarii, a zmarł 2 lipca 1778 roku w Ermenonville we Francji. Był on filozofem i pisarzem. Zadebiutował „Rozprawą o naukach i sztukach”, w której napisał,

średnich pod względem wielkości i zamożności (arystokraci, dlatego że jest ich więcej niż jeden, pobierają mniejsze podatki), a demokracja – dla małych i biednych (wszyscy urzędnicy – a jest ich bardzo wielu – znają się i pobierają

„Encyklopedia albo słownik rozumowany nauk, sztuk i rzemiosł”.

Jean d'Alembert

Encyklopedia „stanowiła jednocześnie manifest i wyzwanie światopoglądowe, jej autorzy opowiadali się po stronie oświeconego sposobu myślenia, nowej filozofii o nastawieniu naukowym i praktycznym, przeciwni byli natomiast nietolerancji i dominacji państwa absolutystycznego oraz Kościoła w życiu społeczeństwa, a także ich ingerencji w poglądy jednostek”. Prześladowania ze strony państwa i Kościoła nie powstrzymały jednak entuzjastów, którzy pomimo przeciwności losu zdołali opublikować trzydzieści tomów „Encyklopedii”. Nie obyło się bez kompromisu, w ramach którego zmieniona została treść niektórych artykułów.

Ukończenie „Wielkiej Encyklopedii Francuskiej” zajęło 25 lat. Dzieło to okazało się ogromnym sukcesem wydawniczym. Sprzedano ponad 25 tys. kompletów, co przyniosło 2,5 mln liwrów zysku (ok. 30 mln dolarów amerykańskich w 2020). Autorzy prezentowali teorię powszechnego postępu, który miał być osiąganym dzięki rozwojowi naukowemu.

Zuzanna Zaslona

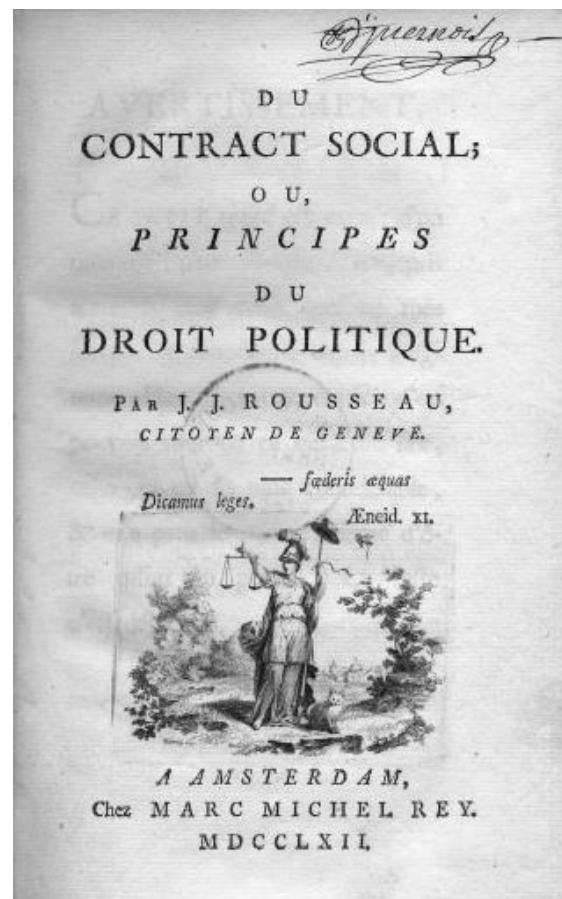
że nauka i sztuka nie przyczyniają się do oczyszczenia obyczajów.

Najważniejszym dziełem Rousseau jest „Umowa Społeczna”. Opowiada ona o społeczeństwie, suwerenności, instytucjach społecznych oraz ustrojach politycznych. Rousseau wyodrębnia trzy rodzaje ustrojów – demokrację, arystokrację i monarchię – i opisuje też ustroje mieszane.

Demokracja to ustrój, w którym rządy znajdują się w rękach całego ludu. Władza ustawodawcza jest połączona z wykonawczą. W arystokracji państwem rządzi niewielka grupa ludzi, a reszta to zwykli obywatele prywatni. Czasem arystokraci stanowią połowę społeczeństwa, ale ich liczba może być zdecydowanie mniejsza. Zaś w monarchii władza jest oddana w ręce jednego tylko urzędnika, który rządzi wszystkimi innymi obywatelami.

Według Rousseau, różne rodzaje rządów są odpowiednie dla państw różnej wielkości. Monarchia jest najlepszym rozwiązaniem dla wielkich i bogatych państw (to król pobiera największe podatki, co byłoby uciążliwe dla narodów biednych), arystokracja – dla

niskie podatki, łatwe do spłacenia przez ludzi biednych).

I wyd. „Umowy społecznej”

„Umowa społeczna” Rousseau świadczy o tym, że filozofia XVIII wieku była bardzo szczegółowa. Myśliciele z tamtych czasów nie starali się poznać na przykład tajemnicy istnienia, lecz próbowali zrozumieć ówczesne społeczeństwo oraz jego ustrój polityczny. Szczególnie Rousseau zainteresowany był tym tematem, czyli ustrojem Francji, w której języku porozumiewał się i pisał. Francja zaś była wtedy pod władzą absolutystycznych monarchów.

Jan Skorupiński

„Wielka Encyklopedia Francuska”

W TYM WYDANIU:
FILOZOFIA EPOKI OŚWIECENIA

W NASTĘPNYM NUMERZE:
FILOZOFIA BAROKU